

אין ידוע היום חילוק בין ברזל לעץ וכיו"ב, ובפשוטו אין במכה סכנה, אלא שיש לחוש לזיהום, ולכן אפשר להניח עלי' אלכהול אע"ג דצמית כיון שמנקה מחשש זיהום, וה"ה שאר הצומתים שהם גם מנקים בחריפותן, כך שמעתי.

שם ס"ל מי שנשמטה כו'. ועי' סעיף מ"ז, וכהיום חוששין לנפירות ולקלקול אבר ונוהגין היתר בדבר, ומעשה בתינוק שנשמטה ידו מפירקה וכמדומה שהתירו לטלטלו ע"י קטן אצל מומחה שיחזירנה למקומה.

יש שמועה בשם מרן זללה"ה דרפואה שצריך ללקחה מספר ימים, והתחילו לקחתה קודם שבת, הי' מתיר להמשיך לקחתה בשבת, ושמעתי שאם השמועה נכונה אולי הטעם דכיון שידוע קודם השבת שנצרך לרפואה זו, לא בהיל בשבת לשחוק סממנין, שכבר טרח מע"ש בהכנתן, דומה קצת להיתר החזרת רטיי' כיון שכבר היתה ע"ג המכה בשבת, אבל קשה דמצינו בשני מקומות בגמ' ברפואה שנמשכת כמה ימים ודנו בה משום שחיקת סממנין, חדא ביומא פ"ד א' דר"י עשה הרפואה בחמישי וע"ש ורצה לעשותה בשבת ובעא מיני' רחב"א כמאן כרמב"ח, משמע דלרבנן הי' אסור ליטלה בשבת משום שחיקת סממנין, וכן בשבת ק"מ א' גבי חילתית דהתירו שתייתו משום דמאכל בריאים הוא, אבל אי לאו הכי הי' אסור אע"פ שנטלו בחמישי וע"ש, ויש לדחות

שם בהגה ומותר לומר לא"י כו' פי' המ"א והמ"ב בחלה כל גופו, ולפ"ז אף הישראל גופי' מותר להניח הרטיי' לכתחלה ע"ג מכתו, וזהו שתמה המ"א סק"ל א"כ אמאי אסור ליתן אפר מקלה, והפמ"ג תירץ דהו"ל שבות ע"י ישראל, והעתיקו במ"ב ס"ק פ"ה וצ"ע דהא קי"ל בסל"ז דבנפל למשכב מותר בכל רפואה, וש"מ דנטילת רפואה אינו בכלל שבות, וכ"מ ברמב"ן בתוה"א ורשב"א ור"ן כמש"כ לעיל, וי"ל דדעת הרמ"א כפרש"י דהאיסור משום שמא ימרח, וזה לא הותר בלא שינוי, ודברי הרמב"ן לפמשנ"ת דהאיסור רק משום רפואה, אבל קשה דנתינת אפר מקלה אין בו משום ממרח וגם המרדכי הזכיר טעמא דשחיקת סממנין בלבד, ובאמת במרדכי לא משמע בנפל למשכב כלל, ואמנם הזכיר שם דדוקא ביש בו סכנה מותר, לעיל סק"א פרשנו דכוונתו מכה של חלל דבזה מותר אפי' לא נפל למשכב, ואפי' אם דעתו לאסור רפואה ע"י ישראל בחולה שאב"ס לא קי"ל כותי' וכמ"ש הרמ"א בסל"ז, וא"כ יש לפרש דברי הרמ"א כשאינו חולה, ואינו המשיך דברי הרמ"א שהתיר אמירה לגוי דצריך לאוקומה בחולה גמור שאב"ס, וכמו שנדחק במ"א, וכן הגר"א הניח ד"ז בצ"ע, ועתו"ש בשם א"ר כהפמ"ג וזה צ"ע וכמש"כ.

כ שו"ע סכ"ט מי שנגפה ידו כו' עמ"ב ס"ק צ"א דע"י ברזל מותר, ולכאור

רצופין, ובכה"ג לא גזרו, ואפי' אם לא יבא לידי סכנה לא ביטלו אפשרות רפואה לגמרי.

ושמעתי שבנידון של רפואה שנשאל מרן זללה"ה הזכיר פעם אחת בתוך הדברים לדון דלדעת תו' ביצה ל' א' דבזה"ז כיון דלא בקיאין לתקן כלי שיר מותר לטפח ולרקד, ה"ה דשייכא האי סברא כהיום לענין סממנין שאין דרך היחיד לעשותן, [ובאמת אף האומן צריך לזה מלאכות רבות ואם מתחיל עשייתן בשבת לא יגמרו בשבת, וגם לא מצינו שגזר אלא בשחיקת סממנין דעביד איניש דטעי, אבל כהיום שצריך להפעיל מכונות לא גזרו], מיהו כבר הק' הב"י, ע"ד התו' דהו"ל דבר שבמנין וצריך מנין אחר להתירו, כדאמר ביצה ה' א', [ועי' ר"ן על הרי"ף ע"ז ס"ה א'], ואף הרמ"א שהעתיק דעת תו' בסי' של"ט ס"ג לא התיר אלא בגזירה לגזירה, דהיינו לטפח ולרקד, אבל לא בשימוש בכלי שיר עצמו, וברפואה הרי יש לחוש לשחיקת סממנין ברפואה זו, מיהו אפשר לדון דאיסור דבר שבמנין חשיב כתרי דרבנן, כיון שד"ז מדרבנן שלא לבטל הגזירה דרבנן, דכיון שהטעם איננו, הרי"ז כבטל האיסור, אלא שיש איסור שלא לעבור ע"ז, מיהו אפשר דכיון שמעיקרא תיקנו עד שיהא מנין אחר הרי"ז כחד דרבנן.

ולענין מעשה כמדומה שבזמנינו רפואות הניתנות זמן ממושך,

דרפואות אלו צריך להכניס בסמוך לשימוש בהם, ולכן לא מהני מה שידע מע"ש שצריך להם, ובחילתית מבואר כן מדהוצרך לשרותן בשבת, וכן בההיא דר"י יש לדקדק מדהוצרכה לגלות לו הרפואה, ש"מ שהי' צריך לעשותה ולתקנה סמוך לשתייתו, דאל"כ היתה נותנת לו הרפואה מוכנה, ולא תגלה לו, ומיושב טפי בזה הא דאמר עלה כמאן כרמב"ח, וק"ק דשמן זית ומלח ושאר מסתמא א"צ בהם הכנה דשחיקת סממנין, לסחוט השמן בשבת או לעשות השאר, וכיון שניכר שזה שמן זית ומלח לכך הוצרכה לגלות לו דבלא"ה יראה ממה היא עשוי'.

ואפשר דשאני הני שכל יום זוהי רפואה בפ"ע, אלא שאם לא נתרפא נוטל עוד יום, אבל רפואות כהיום הרי זו מערכת אחת של רפואה, דאי לא הא לא קיימא הא, שאין שום תועלת במה שנטל מע"ש אם לא ימשיך ליטול, ואדרבה נגרם הפסד בנטילתה אם אינו משלים חוקתה, ובכה"ג אפשר לחשוב הכל כרטיי' אחת שכבר נתנה מע"ש, ועדיין הדברים מחודשים בפשטות הגמ' והפוסקים, ואפי' רטיי' שנפלה ע"ג קרקע דעת הרבה ראשונים דאיסורה משום שחיקת סממנין, מיהו אפשר דכיון שנגרם נזק אם מפסיק הרפואה, לא גזרו, ועוד דיש רפואות שאם נאסור נטילתן בשבת לא יתרפא לעולם כיון שצריכין משך ז' ימים

אם לא יטלם כלל יבא לידי סכנה, ולכן
 אע"פ שיכול לדלג יום השבת ולהתחיל
 למחרתו מותר כדין חולה שאב"ס,
 וכמבואר ברמב"ן כתובות ס' א' דמ"ש
 ק"מ א' מיסתכן היינו אם לא יטול
 הרפואה לעולם אע"פ שיכול להמתין
 מליטלה בשבת, ודכוותה הביא מפרשים
 בגונח, ובריטב"א הנדמ"ח ק"מ א' כתב
 דבכה"ג מותר לחלל שבת, אבל בשו"ע
 סי' שכ"ח ס"ד ובבה"ל שם ובמ"ב ס"ק
 ל"ב מפרש כדעת הרמב"ן דבממתין
 אסור לחלל שבת, ורק באינו ידוע בודאי
 שממתין מחללין, ועכ"פ לענין עשיית
 רפואה פשיטא לכו"ע דשרי, ואף שבות
 בשינוי התירו, וא"כ סתם רפואות כאלו
 היום הם לרפאות זיהום, והר"ז בכלל
 סכנה אם לא יטפל בזה כלל, (ואלו
 שניתנים לסידור וסת י"ל שאינן בכלל
 חולי ולא גזרו בזה, וכן למצות פ"ו יש
 להתיר דלא מיקרי חולי רק רצונו לקיים
 מצוה, וכן כיו"ב).

כא [שו"ע סי"ז ודברי הסברא
 השלישית נראין, היינו שמותר
 לעשות אפי' כל השבותין ורק ע"י
 שינוי כו' כמ"ש במ"ב, והנה בגמ'
 מצאנו רק יניקה דגונח, וקשה לקבוע
 מזה היתר לכל השבותין בשינוי,
 דבאמת שבות דכלאח"י יש לאסור,

דחמיר טפי משאר שבותין, [וערמב"ן
 פ' חבית שצידד דחליבה שבות ולפ"ז
 ניהא טפין, ועכ"פ לא מצאנו להתיר כל
 עשיי' בשינוי אלא כשהיא שינוי
 שהמעשה אחר, ולאפוקי הוצאה
 במנעלו וכיו"ב, דיניקה בפה מוגדרת
 כמעשה אחר, וכן שריית חילתית בצונן
 והנחתו בחמה הרי המעשה גרוע
 ולדעת הרמב"ן בכתובות התירו שבות
 בשינוי, וכן בצרור פ"א א' משמע
 ברמב"ן דאין חיוב במשמוש רק משום
 מתקן מנא מדרבנן, והתירו כלאח"י
 כמו שהתירו טלטול מוקצה והוצאה,
 והיינו מפני שהמלאכה מיוחדת לצורך
 זה, ולא אתו לזלזל בשאר מקומות,
 אבל להרגיל היתר שבות בשינוי לא
 שמענו, תדע שאפי' מסייע דעמיץ
 ופתח סברו לאסור בגמ' ביצה כ"ב א',
 ואמנם כתבנו דלדעת הרמב"ן האיסור
 כיון שדרכו כך בחול, מ"מ יש לדקדק
 בהיתר זה שלא להתיר אלא בצורך
 גמור ובשינוי גמור, ואין להתיר
 מלאכות דאורייתא בשינוי דאפשר
 דחליבה גופה דרבנן, וגונח שאני מן
 הטעמים שהוזכרו בזה, וצ"ע, ומצינו
 שהתירו מפס מורסא והוצאת קוץ ואין
 ללמוד מזה למלאכה שאינה מיוחדת
 לחולי, וכמשנ"ת לעיל סק"ה.